

POSTANOWIENIE

Dnia 19 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

w sprawie z wniosku I.K.

przy uczestnictwie A.A., A.M., A.K., M.A., H.C., E.S., W.S., I.C. i A.W.

o stwierdzenie nabycia spadku po M.A. i Z.A.,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 19 czerwca 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki postępowania A.K.

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 18 lipca 2019 r., sygn. akt VII Ca [...],

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. oddala wniosek o zasądzenie na rzecz wnioskodawczyni kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że

w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W *petitum* złożonej skargi kasacyjnej skarżąca uczestniczka A.K. wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na jej oczywistą zasadność. Wnioskowi nie towarzyszyła wyodrębniona część skargi, która stanowiłaby jego uzasadnienie – skarga w części merytorycznej złożona była jedynie z dwóch części określonych jako „Uzasadnienie podstaw kasacyjnych” oraz „Uzasadnienie zarzutów kasacyjnych”. Mając na względzie treść wywodów zawartych w obu elementach skargi, Sąd Najwyższy przyjął, że oznaczenie jej pierwszej części mianem „Uzasadnienia podstaw kasacyjnych” stanowiło oczywistą omyłkę, a w rzeczywistości fragment ten obejmował argumenty na rzecz przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W konsekwencji, podstawą oceny zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania należało uczynić rozważania zawarte we wskazanym elemencie skargi.

Z wywodów tych wynikało, że zdaniem skarżącej oczywista zasadność skargi kasacyjnej jest efektem rażących uchybień Sądu Okręgowego, na skutek których doszło do oczywiście niesłusznego rozstrzygnięcia, w którym całkowicie pominięto zasady dotyczące dziedziczenia gospodarstw rolnych wynikające z ustawy z dnia 29 czerwca 1963 r. o ograniczeniu podziału gospodarstw rolnych (Dz. U. nr 28, poz. 168).

W judykaturze Sądu Najwyższego wskazywano wielokrotnie, że przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego prawnika skarga *prima facie* zasługuje na uwzględnienie. Sytuacja taka w szczególności istnieje wtedy, gdy bez wątpienia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zarzuty oczywiście uzasadniają zasadność wniesionego środka zaskarżenia. Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter, dotyczyć konkretnych

przepisów prawa i być dostrzegalne w sposób oczywisty, na pierwszy rzut oka (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000, V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156, i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18, niepubl.).

Bliższa analiza wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwalała przyjąć, by była ona zasadna, a tym bardziej by była ona zasadna w stopniu oczywistym.

Zmieniając zaskarżone orzeczenie Sąd Okręgowy trafnie zwrócił uwagę, że zastosowane przez Sąd Rejonowy przepisy LV i LVI p.w.k.c., przewidujące wsteczne stosowanie szczególnych zasad dziedziczenia gospodarstw rolnych, zostały uznane wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 września 2007 r., P 21/06, OTK-A 2007, nr 8, poz. 96, za niezgodne z art. 2 i art. 64 ust. 2 w związku z art. 21 ust. 1 oraz art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Trybunał określił jednocześnie czasowe granice tej niekonstytucyjności odnosząc ją do spraw, w których wydanie orzeczenia następuje od dnia 14 lutego 2001 r., co obejmuje także postępowanie, w którym wydano zaskarżone skargą kasacyjną postanowienie. Eliminacja tych przepisów – we wskazanym zakresie – z systemu prawnego oznacza, że zgodnie z ogólną regułą intertemporalną obejmującą sprawy spadkowe, która wynika z art. LI p.w.k.c., stwierdzenie nabycia spadku powinno nastąpić w takich przypadkach z zastosowaniem przepisów prawa materialnego obowiązujących w chwili śmierci spadkodawcy, co *in casu* oznaczało konieczność zastosowania dekretu z dnia 8 października 1946 r. – Prawo spadkowe (Dz. U. nr 60, poz. 328 ze zm.), na podstawie którego spadkobiercy nabyli pierwotnie spadek, włącznie z gospodarstwem rolnym. Wskazywana przez skarżącą ustawa z dnia 29 czerwca 1963 r. o ograniczeniu podziału gospodarstw rolnych miała wprowadzić w odniesieniu do dziedziczenia gospodarstw rolnych skutek wsteczny (art. 24 ustawy), nie obowiązywała ona jednak w chwili śmierci spadkodawców; weszła ona w życie z dniem 5 lipca 1963 r. i została uchylona wprost w art. IV pkt 2 p.w.k.c., w związku z zastąpieniem jej przepisami kodeksu cywilnego o dziedziczeniu gospodarstw rolnych. Uchylenie tej ustawy skutkowało tym, że została ona jako całość wyeliminowana z obowiązującego porządku prawnego,

włącznie z jej art. 24, a w skardze kasacyjnej nie wskazano żadnej normy prawa międzyczasowego, która nakazywałaby jej dalsze stosowanie.

Należało tym samym uznać, że skarżąca nie wykazała twierdzonej przyczyny kasacyjnej, co pociągało za sobą odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z art. 13 § 2 i art. 520 § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.